

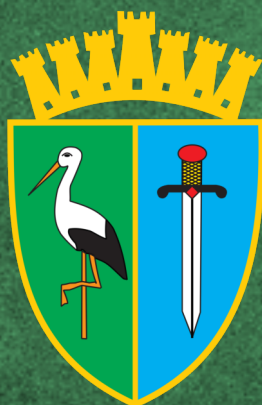

Past - Present - Future

REGIONALNI AKCIJSKI PLAN NA TEMU

Kulturne inicijative
industrijskog tržišta rada
Sisačko-moslavačke županije
2020. – 2023.

Abstract

The starting point of this document is the fact that until the 1990s the area of Sisak Moslavina County was a significant industrial center which was employing a large number of people. Subsequently, the process of de-industrialization and after that privatization, resulted with a downfall of many companies. Due to the consequence of the economic crisis and the lack of quality structural changes to adapt existing economies to new market circumstances, there are currently only 8 entities employing a large number of people. Nowadays, County is confronting with a high unemployment rate and large number of migration to other Europe countries.

In order to solve the problem of unemployment, but also to revive the industrial labor market, the following groups of development projects are proposed:

- projects related to strengthening the capacity of the local population on the development of industrial culture in Sisak Moslavina County
- projects related to the improvement of the industrial labor market.

The document was created for the period of 2020 - 2023, in collaboration with experts from the focus group of InduCult2.0 project – Sisak Moslavina County Tourist Board, Tourist Board of the Sisak City, Tourist Board of the Petrinja City, City Museum of Sisak, Moslavina Museum Kutina, Interpretation Center of Banovina Heritage, Development agency of Sisak Moslavina County SI-MO-RA, Sisak Moslavina County, and Croatian Employment Service and the Vocational Schools of Sisak Moslavina County.

O projektu InduCult 2.0

Projekt „Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi”/”A New Industrial Culture in Central Europe” - InduCult2.0 bavi se očuvanjem industrijske baštine i njenog korištenja. Projektom su obuhvaćene regije Središnje Europe za koje je karakteristična industrijska proizvodnja. Uspostavljeno je partnerstvo radi otkrivanja industrijske kulture regija koja ih može pozicionirati kao regije privlačne za rad, život i razonodu.

Partnerstvo na projektu čini 8 regija s dugogodišnjom industrijskom tradicijom:

- Pokrajina Zwickau (Njemačka)
- Općina Leoben (Austrija)
- Pokrajinska udruga lokalnih akcijskih grupa regije Karlovy Vary (Republika Češka)
- Komora za gospodarstvo, industriju, obrt i poljoprivredu, Padova (Italija)
- BSC poslovni centar d.o.o, Kranj (Slovenija)
- Sisačko-moslavačka županija (Hrvatska)
- Centar za gospodarski razvoj Opolskie (Poljska)
- Stebo – Centar kompetencija za razvoj zajednice (Belgija).

Vrijeme trajanja projekta je od lipnja 2016. do svibnja 2019.

Vrijednost projekta je **3.000.295,16 EUR** od čega je **163.548,04 EUR** osigurano proračunom projekta Sisačko-moslavačkoj županiji kao projektnom partneru.

Projekt je financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Kroz **InduCult2.0** projekt, Sisačko-moslavačka županija imala je zadaću provesti sljedeće aktivnosti:

- Izraditi regionalnu strategiju i *akcijske planove za očuvanje/upravljanje industrijskom kulturnom baštinom*
- organizirati edukacije za obrazovne institucije i institucije zadužene za zaštitu kulturne baštine, jačanje regionalnog industrijskog identiteta i primjenu inovativnog edukativnog pristupa
- izraditi tiskanu verziju mape industrijske baštine
- organizirati transnacionalnu kulturnu izložbu i
- uspostaviti infocentar industrijske baštine.

Interreg
CENTRAL EUROPE

European Union
European Regional
Development Fund

InduCult2.0

Uvod

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) Sisačko-moslavačka županija (SMŽ u daljnjem tekstu) je dio administrativno-teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske sa sjedištem u Sisku. Središnju Hrvatsku kojoj pripada i prostor SMŽ određuje najveća gustoća industrijske izgrađenosti, zaposlenosti i proizvodnje, čiju osnovu čini industrijalizirani trokut Zagreb - Karlovac - Sisak na koji se nadovezuje nekoliko manjih industrijskih sustava i pojedinih industrijskih središta. Sisačko-moslavačka županija ima površinu od 4463 km² te je po površini među najvećim županijama u Republici Hrvatskoj i zauzima cca 7,9 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske.

Sisačko-moslavačka županija je kroz cijelu povijest bila jedno od najvećih industrijskih središta Hrvatske s jakom tradicijom u obrtu i industriji te bogatom industrijskom baštinom koju čine industrijske građevine, tvornice, prometne infrastrukture, zgrade industrijske infrastrukture, strojevi i radnička naselja, a sve to zahvaljujući rafineriji nafte, željezari, riječnoj luci, trgovini, silosu, mlinskoj i pekarskoj proizvodnji, petrokemiji, tekstilnoj, drvenoj, prehrambenoj industriji itd. Danas je situacija potpuno drugačija, isprva rat, a zatim i financijska kriza doveli su do gašenja velikog dijela industrijskog sektora što je rezultiralo napuštanjem industrijskih kompleksa te posljedično tome brojne druge negativne efekte s kojima se regija i danas nosi. Nakon industrijskog kraha nekoliko građevina industrijske baštine prenamijenjena je, no i dalje je veliki dio ostao zapušten i nije dobio svoju svrhu. Za Sisačko-moslavačku županiju kao staro industrijsko područje uglavnom se vežu negativne konotacije dok istovremeno Županija ima ogromne potencijale za korištenje industrijske baštine u svrhu promicanja pozitivnog regionalnog branda koji se odnosi na povijest, tradiciju i inovacijski kapacitet industrijske baštine.

Gradovi Sisak, Kutina i Petrinja predstavljaju središnje točke poticanja razvoja industrijske kulture Sisačko-moslavačke županije što zbog svoje uloge u prošlosti, što radi svoje trenutne uloge i potencijala za budući napredak. Iz tog razloga akcijski plan će se temeljiti na sva tri spomenuta područja.

Prema mišljenjima muzejskih stručnjaka, Sisačko-moslavačka županija sa svojom bogatom poviješću i potencijalom za budući razvoj industrijske kulture može potaknuti novi početak gospodarskog razvoja i održivog zapošljavanja na regionalnoj razini. Industrijska područja županije mogu postati kvalitetni životni prostor za stvaranje kreativne industrije.

Upravljanje kulturnim planiranjem županije pruža dodatne lokalne vrijednosti koje mogu poslužiti kao temelj društvenom i gospodarskom napretku, te voditi ka međunarodnoj prepoznatosti i konkurentnosti županije.

Suvremeno moderno doba donosi brojne novine koje zahtijevaju sve veća ulaganja u područje inovativnosti i tehnološkog razvoja. Iz tog razloga je potrebno poraditi na spoju "starog i novog" te uložiti u dio tradicionalne ostavštine koja se odnosi na industrijsku baštinu koristeći se inovacijama i kreativnim metodama. Nastavno na spomenuto, kako bi se održao korak sa suvremenim trendovima, a da se uz to ne zaboravi veoma bitan segment povijesti županije koji se odnosi na industrijsku baštinu, nužno je pratiti smjernice regionalne strategije Sisačko-moslavačke županije "Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi" i akcijske planove kao njezinih produkata. Važno je naglasiti kako se ovakav tip dokumenta po prvi puta izrađuje na području cijele države Hrvatske što ukazuje na i dalje nedostatnu brigu o industrijskoj baštini i razvoju industrijske kulture na područjima gdje za to itekako postoji veliki potencijal.

Također, pri izradi regionalne strategije i povezanih dokumenata korištena je važeća Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2017. - 2020. kojom su određeni sljedeći razvojni ciljevi: Gospodarski rast i zapošljavanje, Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine te Razvoj infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete života. Među prioritetima od značaja za razvoj regionalne strategije i povezanih akcijskih planova iz ŽRS se može izdvojiti sljedeći: Razvoj inovativne, elektroničke i izvozno orijentirane industrije s povezanim mjerama: Poticanje elektroničke i druge industrije temeljene na većoj dodanoj vrijednosti i Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama. Također, važan je prioritet Razvoj turizma s mjerama Povezivanje sudionika turističkog razvoja i obogaćivanje turističke ponude i Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma. Strateški prioritet razvoja obrazovne infrastrukture temeljene na visokoj tehnologiji, razvoja ljudskih resursa i aktivnog tržišta rada izravno je povezan s gospodarskim rastom i zapošljavanjem. Važnost održivog korištenja prirodnih resursa i kulturne baštine prepoznata je mjerom Njegovanje i održivo korištenje kulturne baštine.

Dokument je izrađen za razdoblje **2020. – 2023.** uz suradnju sa stručnjacima iz fokus grupe projekta **InduCult2.0** – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski Muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Tematski fokus

Polazište dokumenta je činjenica da je do devedesetih godina 20. stoljeća područje Sisačko-moslavačke županije bilo značajno industrijsko središte koje je zapošljavalo veliki broj ljudi. Nakon toga je uslijedio proces deindustrijalizacije, a potom i privatizacije nakon čega je došlo do propadanja brojnih tvrtki. Zbog posljedica gospodarske krize i nedostatka kvalitetnih strukturnih promjena kojima bi se postojeći gospodarski subjekti prilagodili novim tržišnim okolnostima, od mnoštva velikih industrijskih subjekata trenutno postoji samo 8 subjekata koji zapošljavaju velik broj ljudi s područja županije – INA - Industrija Nafta, d.d. – Rafinerija nafte Sisak, ABS Sisak d.o.o., Termoelektrana Sisak, Mlin i pekare d.o.o. Sisak, Zlatna igla - SISCIA d.o.o., Badel proizvodnja alkohola, alkoholnih pića, octa i inaktivnog kvasca d.o.o. Sisak, Petrokemija d.d. Kutina i Gavrilović d.o.o. Petrinja – prehrambeno poduzeće. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Sisačko-moslavačka županija ima najveću stopu nezaposlenosti na području Republike Hrvatske koja iznosi 21 %, što je dvostruko više nego što iznosi stopa nezaposlenosti na razini države (9 %). Uz veliki problem nezaposlenosti javlja se nesrazmjer između nedostatka kvalificirane radne snage u pojedinim zanimanjima i velikog broj nezaposlenih osoba isključivo radi zasićenosti tržišta istim strukama.

Kako bi se riješio problem nezaposlenosti, ali i utjecalo na oživljenje industrijskog tržišta rada predlažu se sljedeće skupine razvojnih projekata:

- projekti koji se odnose na jačanje kapaciteta lokalnog stanovništva o razvoju industrijske kulture u Sisačko-moslavačkoj županiji
- projekti koji se odnose na unaprjeđenje industrijskog tržišta rada.

Pri realizaciji projektnih aktivnosti, radu fokus grupe priključit će se Hrvatski zavod za zapošljavanje te strukovne škole s područja Sisačko-moslavačke županije.

Aktivnosti

Svaka od predloženih aktivnosti može se provesti kao sastavni dio nekog projekta ili kao zasebna inicijativa od strane relevantnih institucija s posebnim interesom za područje Industrijske kulture i baštine u cilju podizanja svijesti lokalnog stanovništva, ali i šire javnosti te ostvarenje temeljnog cilja samog akcijskog plana koji se odnosi na revitalizaciju industrijskog tržišta rada.

Projekti koji se odnose na jačanje kapaciteta lokalnog stanovništva o razvoju Industrijske kulture u Sisačko-moslavačkoj županiji

Aktivnosti su podijeljene prema ciljanim skupinama, tako su prve dvije aktivnosti namijenjene učenicima osnovnih i srednjih škola, a druge dvije se odnose na fokus grupu i druge relevantne dionike s područjem djelovanja vezanim uz industrijsku baštinu.

Također, važno je naglasiti kako posljednjih nekoliko generacija industrijskih, obrtničkih i strukovnih škola prati veliki pad broja upisa učenika po svim smjerovima. Provedba aktivnosti iz ovog dokumenta izazvala bi višestruke pozitivne učinke na cijelo područje županije.

Prijedlozi aktivnosti jačanja kapaciteta su sljedeći:

➤ **Edukacije**

Predlaže se održavanje obveznih edukacija u školama na temu starih zanata i deficitarnih zanimanja koja su nekada bila dio industrijske proizvodnje poput tokara, preciznih mehaničara i sl. Povezujući na taj način industrijsku baštinu s industrijskom tradicijom, a sve u svrhu kvalitetnijeg budućeg razvoja. Predložene edukacije namijenjene su učenicima koji su na kraju svojeg osnovnoškolskog obrazovanja, kako bi ih se motiviralo na daljnje školovanje kroz strukovne škole i održavanje tradicionalnog naslijeđa. Konkretno edukacije će se razraditi po realizaciji aktivnosti, prilagođene zainteresiranim učenicima i njihovim nastavnicima.

Razdoblje provedbe: 2020. - trajno

Nositelj: Strukovne škole u suradnji sa Sisačko-moslavačkom županijom

Aktivnosti

➤ **Studijska putovanja**

Predlaže se organizacija posjeta razvijenijim industrijskim središtima od kojih bi se moglo prenijeti određeno znanje i iskustvo na vlastiti primjer. Cilj studijskog putovanja je prikazati učenicima osnovnih, ali i srednjih škola pozitivnu stranu struke za koju se planiraju školovati ili se školuju te mogućnosti koje su im otvorene kako bi se motivirali za daljnji rad u strukovnim zanimanjima i starim zanatima. Kroz posjet drugim zemljama u kojima postoji potražnja za strukovnim zanimanjima i dobro su podržana od strane zainteresiranih učenika nastojat će se zaustaviti pad upisa učenika na ovim područjima za strukovna zanimanja. Destinacije studijskih putovanja će se razraditi po realizaciji aktivnosti, prilagodit će se interesu učenika i zanimanjima za koje se obrazuju ili se planiraju obrazovati.

Razdoblje provedbe: 2020. - trajno

Nositelj: Strukovne škole u suradnji sa Sisačko-moslavačkom županijom

➤ **Razmjena iskustava**

Suradnja fokus grupe i relevantnih dionika iz različitih zemalja na temu industrijske baštine koja sa suvremenim tehnologijama i ulaganjima u daljnji razvoj postaje poznata pod nazivom industrijska kultura. Cilj je da se kroz suradnju i razmjenu iskustava razviju zajedničke ideje i projekti koji će popraviti situaciju na tržištu rada, ali i općenito poraditi na promociji regionalnog identiteta i razvoju kreativnih industrija unutar svake zemlje. Komunikacija se može odvijati telefonski, e-poštom i preko videokonferencija te prema potrebi na sastancima u živo koji se mogu odvijati istovremeno sa studijskim putovanjima radi financijske uštede.

Razdoblje provedbe: 2020. - trajno

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija

Aktivnosti

➤ **Stručni skupovi**

Pred nastavnicima strukovnih škola težak je zadatak u kojem trebaju svoje učenike educirati, ali i potaknuti na daljnji rad u struci. Iz tog razloga potrebno je nastavnike redovno motivirati i inspirirati kroz suradnju sa stručnjacima iz istog područja, bilo nacionalnih ili internacionalnih, kako bi se poradilo na poboljšanju kvalitete nastave što će posljedično tome dovesti do većeg broja zainteresiranih za pohađanje škola strukovne prirode kao i nastavak rada u istoj. Prijedlog je sudjelovanje na stručnim skupovima, ili organizacija skupova s ciljem modernizacije nastavnog programa u skladu s postojećim kurikulumom.

Razdoblje provedbe:
2020. - trajno

Nositelj:
Strukovne škole u
suradnji sa
Sisačko-moslavačkom
županijom

Projekti koji se odnose na unaprjeđenje industrijskog tržišta rada

➤ **Izrada priručnika za razvoj i provedbu politike zapošljavanja u industriji Sisačko-moslavačke županije**

Prijedlog je izrada priručnika s ciljem modernizacije nastavnih planova, razvoja poticajnog sustava i dodatne edukacije namijenjene nastavnicima srednjih strukovnih škola. Uz rezultate istraživanja sadržavat će primjere dobre prakse i preporuke za promjenu načina rada s učenicima. Priručnik će biti razdijeljen po segmentima prema smjerovima škola.

Razdoblje provedbe: 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija, Hrvatski zavod za zapošljavanje, strukovne škole

Aktivnosti

➤ Dani karijera

S ciljem daljnjeg razvoja industrijskog tržišta rada planirana je organizacija i kontinuirano održavanje događaja pod nazivom Dani karijera tijekom kojih će u fokusu biti obrtnička i proizvodna zanimanja. U sklopu dana karijera predlaže se i istovremeno odvijanje B2B susreta za poslodavce i radnike te potencijalne partnere.

Razdoblje provedbe: 2020.

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska obrtnička komora, Sisačko-moslavačka županija

Metoda

Prilikom izrade dokumenta korištena je metoda analize dostupnih izvora informacija i postojećih dokumenata te metoda intervjua s ključnim dionicima očuvanja industrijske baštine i promoviranja industrijske kulture odnosno članovima fokus grupe. Također, provedene su on-line konzultacije s ključnim dionicima s ciljem upoznavanja i rasprave ciljeva i sadržaja ovog dokumenta.

U razdoblju siječanj - ožujak 2019. godine obavljani su intervjui s čelnicima kulturno-povijesnih i drugih relevantnih institucija na području Sisačko-moslavačke županije odnosno članovima fokus grupe projekta InduCult2.0 – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Zaključak

Sisačko-moslavačka županija dobro je poznata po tome što je bila veliko industrijsko središte koje je zapošljavalo velik broj ljudi, dok danas slijedom okolnosti ima najveću stopu nezaposlenosti među svim županijama u Hrvatskoj. Nadalje, uz deindustrijalizaciju i nezaposlenost pojavio se veliki trend iseljavanja stanovništva s područja županije što predstavlja još jedan od tekućih problema koje je potrebno zaustaviti. Uz spomenuto, strukovne škole iskazuju nezadovoljstvo brojem upisnih kvota učenika, koji s godinama sve više opada kako se smanjuje interes djece za tim zanimanjima.

U cilju suzbijanja spomenutih problema i oživljenja industrijskog tržišta rada potrebno je uvesti promjene na lokalnoj ali i nacionalnoj razini.

Iz tog razloga, glavna skupina razvojnih projekata čija se realizacija potiče u sklopu ovog dokumenta odnosi se na projekte koji se tiču jačanja kapaciteta lokalnog stanovništva o razvoju industrijske kulture u Sisačko-moslavačkoj županiji. Edukacija stanovništva i vlasnika industrijske baštine osnovni je preduvjet za očuvanje industrijske baštine. Nadalje, kako bi se situacija promjenila potrebno je uvesti promjene u obrazovnom sustavu i osigurati učenicima ali i profesorima kvalitetne uvjete za učenje i rad. To će se postići dodatnim edukacijama i organizacijom studijskih putovanja za učenike osnovnih i srednjih škola kako bi ih se dodatno motivirali na daljnji rad u struci za koju se školuju i kako bi postali tražena radna snaga s interesom za rad. No s druge strane potrebno je pružiti pomoć i nastavnicima. Kako bi modernizirali svoju nastavu potrebna im je razmjena iskustava i suradnja s drugim nastavnicima i poslodavcima iz zemlje i inozemstva za stvaranje kvalitetne radne snage, što će dovesti do pozitivnih promjena na tržištu rada. U konačnici izrada priručnika s ciljem modernizacije nastavnih planova i razvoja poticajnog sustava jedan je od bitnih projekata koji se odnose na unaprjeđenje industrijskog tržišta rada.

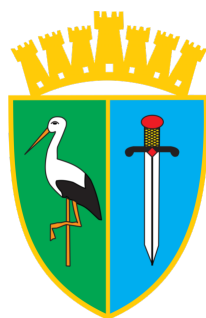

Past - Present - Future

InduCult2.0

SISAČKO-MOSLAVAČKA
ŽUPANIJA

SIMORA
RAZVOJNA AGENCIJA
SISAČKO MOSLAVAČKE ŽUPANIJE